

امر به معروف و نهی از منکر و قوانین آن در کشورها محمدرضا فرخی

چکیده

اهمیت و ضرورت امر به معروف و نهی از منکر در قرآن و روایات به حدی است که بسیاری از علما و فقها، این امر را مبنای انقلاب علیه حکومت‌های استبدادی و ایجاد نظام اسلامی می‌دانند، و همچنین یکی از مهم‌ترین راهکارهای دوام و پایدار حکومت به شمار می‌رود.

با توجه به این موضوع که اصل هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، مبنی بر اجرای این واجب همگانی، هنوز آنگونه که لازم است، زمینه درک و جایگاه حقوقی و اهداف آن نزد مسئولان نظام و اندیشمندان حقوقی برای ترویج و نهادینه سازی و اجرای آن فراهم نشده است، و نیز درک جایگاه و اهداف این فریضه الهی در نزد افکار عمومی؛ آنگونه که باید باشد فراهم نشده است، با توجه به این مسئله، تعیین وظایف، مصادیق سازمان‌های اجرا کننده و شیوه عملکرد آنها از مهمترین مواردی است که قانون باید نسبت به آنها تعیین تکلیف نماید.

پژوهش حاضر در جهت رسیدن به پاسخ به این سوال است که آمران به معروف و ناهیان از منکر در کشور چه جایگاه و حدود اختیاراتی را در نظام حقوقی کشورها دارند؟

نتیجه پژوهش که با استفاده از روش کتابخانه‌ای و تحلیلی، انجام شده است نشان می‌دهد که در ایران قوانین مربوط به این دو امر واجب به صورت گسترده‌ای اجرا می‌شود و نهادهای مختلفی برای نظارت و اجرای این قوانین وجود دارند، در مقابل در برخی از کشورهای دیگر، این وظایف بیشتر به صورت توصیه‌ای و غیر رسمی اجرا می‌شوند و نهادهای کمتری برای نظارت بر آنها وجود دارند.

واژگان کلیدی: امر به معروف، نهی از منکر، قوانین وظیفه همگانی

مقدمه

انسان به دلیل ذات و فطرت انسانی اش همواره از انجام کارهای نیک و مثبت احساس رضایت و خوشحالی می‌کند و از کارهای زشت و منفی دوری می‌جوید، این ویژگی ذاتی، او را به سوی خیر و نیکی سوق می‌دهد و از شر و بدی باز می‌دارد.

در میان این انسان‌ها، برخی به دلیل عوامل مختلف فردی و اجتماعی از فطرت انسانی خود عدول نموده و راه نافرمانی را در پیش می‌گیرند، این افراد، نه تنها برای خودشان خطرناک هستند، بلکه برای جامعه نیز تهدیدی محسوب می‌شوند؛ بنابراین، ضروری است که افرادی باشند، که این افراد را از اشتباهاتشان آگاه کنند و از انحراف و کجروی باز دارند. مسئله مهم اینجاست که بشر با توجه به اقتضای طبیعتش هر چیزی را از هر کسی نمی‌پذیرد؛ حتی اگر احساس نیاز بکند؛ بنابراین، نحوه گفتار، رفتار و کردار در پذیرش امر نقش مهمی دارد؛ بدین جهت با توجه به آیات قرآنی واحایت و باعنایت به فطرت انسانی شرایط و آدابی بر عهده داران این امر خطیر ذکر شده است که یکی از مهم‌ترین و اساسی‌ترین شروط آن «رضای خداوند» است در تمام نظام‌های سیاسی گروه‌هایی وجود دارند که مسئول اجرای صحیح قوانین و مجازات متخلفان هستند، در کشورهای اسلامی امر به معروف و نهی از منکر نه تنها وظیفه نهاد های خاص به مجریان قانون هستند؛ بلکه همه افراد نسبت به یکدیگر مسئولیت دارند، حدیث معروف «کلکم راع و کلکم

مستول عن رعیتہ» به این نکته معروف اشاره دارد که هر فردی در جامعه مسئولیت دارد و باید به وظایف خود در قبال دیگران عمل کند. این اصل به ما یادآوری می‌کند که هر یک از ما نقش مهمی در ایجاد و حفظ عدالت و اخلاق در جامعه داریم.

امر به معروف و نهی از منکر یکی از ابزارهای مهم برای تضمین اجرای عدالت و حفظ نظم و اخلاق در جامعه است و سبب سعادت و هدایت بشریت برای نیل به کمال انسانیت است.

امر به معروف و نهی از منکر نیازمند به نظارت عمومی و قانونی است تا به درستی اجرا شود متأسفانه در جوامع امروزی این اصل مهم به دست فراموشی سپرده شده توجه کافی به آن نمی‌شود؛ همچنین با کمرنگ شدن بحث‌های علمی و آموزشی در این زمینه، آگاهی عمومی نسبت به اهمیت و روش‌های اجرای این اصل کاهش یافته است. برای بازگرداندن این اصل مهم و فرضیه به جایگاه واقعی خود، نیازمند تلاش‌های گسترده در زمینه آموزش و ترویج آن داریم.

مبانی نظری امر به معروف و نهی از منکر

امر به معروف و نهی از منکر دو واجب مهم در اسلام هستند که به معنای دعوت به انجام کارهای نیک و جلوگیری از انجام کارهای بد می‌باشند. این دو اصل از ضروریات دین اسلام محسوب می‌شوند و در قرآن و احادیث به آنها تأکید شده است؛ زیرا نقش آن در تعیین سرنوشت جامعه بسیار مهم است. به عبارت دیگر امر به معروف و نهی از منکر، یکی از مهم‌ترین مبانی تفکر سیاسی و اجتماعی مسلمانان شناخته می‌شوند و نقش مهمی در حفظ و بقای جامعه اسلامی دارند.

-امر به معروف: به معنای دعوت به انجام کارهای نیک و پسندیده است، این اصل به مسلمانان توصیه می‌کند که دیگران را به انجام اعمال خیر و نیکو تشویق کنند. برخی از مصادیق معروف عبارتند از: -نماز خواندن-روزه گرفتن- صدقه دادن- کمک به نیازمندان و...

-نهی از منکر:

نهی از منکر به معنای جلوگیری از انجام کارهای بد و

ناپسند است. این اصل به مسلمانان توصیه می‌کند که دیگران را از انجام اعمال ناپسند و گناه بازدارند، برخی از مصادیق منکر عبارتند از: -دروغ گفتن- غیبت کردن- ظلم و ستم- دزدی کردن و...
-شرایط و آداب

برای اجرای امر به معروف و نهی از منکر، شرایط و آدابی وجود دارد که باید رعایت شود. فرد باید نسبت به معروف و منکر علم و آگاهی داشته باشد.

- اجرای این دو اصل نباید به ضرر و زیان جدی برای فرد یا دیگران منجر شود و دیگر اینکه زمانی فرد می‌تواند امر به معروف و نهی از منکر انجام دهد که احتمال دهد که انجام این عمل او تأثیرگذار خواهد بود.

با عملی کردن و به اجرا درآوردن این اصول در جنبه‌های مختلف زندگی روزمره می‌توان به ایجاد یک جامعه سالم و اخلاقی کمک نمود.

روش‌های عملی امر به معروف و نهی از منکر: اولین و موثرترین روش، تبلیغ عملی است. به این روش که با انجام کارهای نیک و پرهیز از کارهای بد الگوی خوبی برای دیگران بود و در هنگام انجام این عمل واجب باید به شخصیت و کرامت انسانی افراد احترام گذاشت و از تحقیق و توهین پرهیز کرد و بهتر است به تدریج و ملایمت افراد را به انجام کارهای نیک و ترک کارهای بد تشویق کرد و به طور کلی برخورد محبت آمیز و اخلاق نیکو می‌تواند تأثیر زیادی در پذیرش امر به معروف و نهی از منکر داشته باشد. صاحب جواهر از فقهای شیعه در این باره می‌نویسد: آری، از بزرگترین افراد امر به معروف و نهی از منکر و والاترین و موثرترین آنها، خصوصاً نسبت به زعیمان دینی این است که جامه کار نیک بپوشند و در کارهای خیر از واجب و مستحب پیشقدم باشند و جامه زشتکاری را از اندام خود دور کنند و نفس خویش را به اخلاق عالی تکمیل و از اخلاق زشت پاک سازند، که این خود سبب تأثیرگذاری و ترویج است تا مردم، به معروف گرایش پیدا کرده و از منکر دوری گزینند...

اهمیت امر به معروف و نهی از منکر

زندگی انسان در جامعه به گونه‌ای است که سرنوشت و

خوشبختی او به خوشبختی دیگر اعضای جامعه گره خورده است. به عبارت دیگر، هر فرد جزئی از پیکره اجتماعی است و صلاح یا فساد او بر دیگر بخش‌ها تاثیر می‌گذارد و گاهی این تاثیرات به وضوح دیده می‌شود و گاهی هم غیر مستقیم.

این اثرگذاری متقابل در جامعه باعث می‌شود که افراد حق انتقاد یا وظیفه ارشاد

نسبت به رفتار دیگران پیدا کنند، این نقد و ارشاد در کشورهای عادی با عنوان شهادت مدنی یا مسئولیت اجتماعی و... شناخته می‌شود و در کشورهای اسلامی با عنوان امر به معروف و نهی از منکر یاد می‌شود. این جمله اهمیت امر به معروف و نهی از منکر اشاره دارد. در قرآن کریم آمده است: «کنتم خیر امه اخرجت لناس تامرون بالمعروف و تنهون عن المنکر و تومنون بالله...» قرآن کریم می‌فرماید: «شما بهترین امتی هستید که برای مردم پدید آمده‌اید، امر به معروف مینمایید و به خدا ایمان دارید.» قرآن کریم جامعه‌ای را که با سلاح امر به معروف و نهی از منکر قدرت یافته باشد بهترین امت می‌داند. این آیه نشان دهنده اهمیت و جایگاه والای امر به معروف و نهی از منکر در جامعه اسلامی است.

و یا در اهمیت این موضوع، امام باقر علیه السلام می‌فرماید: «امر به معروف و نهی از منکر دو واجب بزرگ الهی می‌باشند که سایر واجبات با آنها بر پا میمانند، و به وسیله این دو، راههای امن و کسب و کار مردم حلال میشود. با این دو واجب است داد ستمدیگان ستانده میشود و زمین آباد می‌گردد.

و یا تاثیر این عمل انسانی در شکوفایی و رشد اخلاق شایسته و محافظت از ارکان جامعه، تا آن حد است که پیامبر (ص)، عاملان به آن را بهترین مردمان دانسته و آنان را جانشینان خدا و پیامبر در روی زمین خوانده که مردم در روز قیامت به جایگاه آنان غبطه خواهند خورد.

امام علی علیه السلام نیز سلامت دین و دنیای فرد را در عمل به این فریضه دانسته و می‌فرماید: «کسی که سه چیز در او باشد، دنیا و آخرتش سالم می‌ماند: ۱- امر به معروف کند و خود نیز پذیرای آن باشد ۲- نهی از منکر

کند و خود نیز از آن پرهیز کند ۳- حدود الهی را نگهداری کند.»

و همچنین حضرت علی علیه السلام در این باره می‌فرماید: «ای گروه مومنان، هر یک از شما ظلم و تجاوزی را ببیند که بدان عمل می‌شود و منکری را مشاهده کند که بدان دعوت می‌شود، پس با قلب خود آن را انکار کند، خود سالم مانده و بدان آلوده نشده است، و هر که با زبان آن را انکار کند، پاداش نیز برده و برتر از دیگری است که فقط با قلب آن را انکار کرده است، و کسی که با شمشیر (قدرت نظامی) به مخالفت با آن برخیزد، تا کلمه خداوند بر فراز کلمه ستمگران در فرود قرار گیرد، این همان کسی است که به راه هدایت دست یافته و در راه درست گام نهاده و در دل وی یقین نور افشان شده است.» (شهیدی، 1387، ص 515)

پس با توجه به این آیات و روایات، می‌توان به این نتیجه رسید که امر به معروف و نهی از منکر به عنوان یک وظیفه و حق برای عموم مردم است جهت نظارت بر دولت و هموعان خود امری واجب شمرده شده است که هر کس در حد توان خود و با توجه به رعایت شرایط و احکام آن باید برای برپایی آن اقدام کند.

لزوم وضع قانون امر به معروف و نهی از منکر هر ملت و دولتی برای حفظ نظام و نظارت صحیح جامعه و افراد، نیازمند اتخاذ تدابیر و تصویب قوانینی در این زمینه است. قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران که بر اساس اعتقادات دیرینه به حکومت حق و عدل تاسیس شده، در اصل هشتم، امر به معروف و نهی از منکر را وظیفه همگانی و متقابل بین مردم و دولت ذکر کرده است.

همچنین با توجه به قداست، عظمت و تاثیر این نهاد در نظارت بر افراد جامعه ضروری و بدیهی است؛ بنابراین تصویب این اصل در قانون اساسی و همچنین قوانین دیگر در این مورد، برای هر فرد عالم و آگاهی ضروری و لازم به نظر می‌رسد.

در خصوص حقی که قانون اساسی برای نظارت مردم بر دولت قائل شده است، باید گفت: یکی از ویژگی‌های بارز و

شایسته این اصل است، می‌توان گفت: این همان هدف شارع مقدس است؛ که حکومت اسلامی در این زمینه آن را برای مردم محترم شمرده و به آن وجهه قانونی داده؛ گرچه قانونگذار در این زمینه به تقریر قانون خاصی نپرداخته است؛ اما اهمیت این اصل در بسیاری از عرصه‌های حکومتی اثر خود را داراست.

همانگونه که در متن و شرح این قانون آمده است، حدود و کیفیت امر به معروف و نهی از منکر باید توسط قانون مشخص شود، زیرا اصول قانون اساسی به دو صورت کلی بیان شده‌اند نیازمند تصویب قانون عادی در این زمینه می‌باشد تا به صورت تفضیلی اصول امر به معروف و نهی از منکر را بررسی و تبیین کرد؛ با این حال، تاکنون قانونی جامع که بتواند جایگاه دو نهاد دولت و ملت را در حقوق موضوعه مشخص کند، به تصویب مجلس نرسیده است. در ادامه به برخی از قوانین مصوب در این زمینه اشاره می‌شود؛ هرچند که این قوانین یا حذف شده‌اند و یا به آنها عمل نمی‌شود:

قانون «مجازات» سال «1361» مصوب شده: ماده سی و یکم از قانون مذکور به شرح ذیل بوده؛ برخی از اعمالی که برای آنها مجازات مقرر شده است، در موارد زیر جرم محسوب نمی‌شود:

(الف) در صورتی که ارتکاب عمل به عنوان امر به معروف یا نهی از منکر باشد.

(ب) در صورتی که ارتکاب عمل به امر آمده قانونی و خلاف شرع نباشد.

(پ) در صورتی که ارتکاب عمل برای اجرای قانون اهم لازم باشد.

پس از بازنگری و اصلاحات انجام شده بر روی این قانون و تصویب آن در هشتم مرداد ماه سال ۱۳۸۷ توسط کمیسیون امور قضایی مجلس شورای اسلامی و تایید آن توسط مجمع تشخیص مصلحت نظام در هفتم آذر ماه همان سال، ماده سی و یکم در قالب ماده پنجاه و ششم قانون مجازات اسلامی جدید، مجدداً در متن قانون تکرار شد؛ با این تفاوت که بند سوم آن مربوط به امر به معروف و نهی از منکر بود، حذف گردید.

این موضوع ابهاماتی را در مورد ماده مذکور به وجود آورده است. حال این مسئله مطرح است که اگر کسی به وظیفه شرعی خود عمل کند و برای ادای تکلیف امر به معروف و نهی از منکر دست به عملی بزند که قانونان را جرم تلقی کرده است، آیا باید او را طبق قانون مجازات اسلامی مانند سایر افرادی که همان عمل مجرمانه را انجام داده‌اند محکوم و مجازات شود؟ عده‌ای گفته‌اند: که در چنین شرایطی، اگر جرمی واقع شود که مصداق بند حذف شده باشد، با توجه به اصل ۱۶۷ قانون اساسی می‌توان او را مشمول عفو قرار داد، اما این نظر قابل قبول نیست؛ چرا که در چنین صورتی با اصل ۴ ق. ۱ و ماده ۲ م. ۱، اسلامی که دلالت بر قانونی بودن جرایم و مجازات‌ها دارد تعارض خواهد داشت.

اولاً این اصل تنها در امور غیر کیفری قابل استناد است. (کاتوزیان، ۱۳۸۱، ص ۳۲)

ثانیاً حوزه اعمال این امر صرفاً حمایت قضایی از معروف و منکر است و نه حمایت از ابعاد دیگر (تیلا ۱۳۸۴، ص ۲۶) و ثالثاً نمی‌توان ادعا کرد که معروف و منکر همیشه یک مفهوم دارد و با تغییر نظام‌های اقتصادی و سیاسی دگرگون نمی‌شود. (کاتوزیان ۱۳۷۸، ص ۵۱۰)

پس باید گفت: «اگر منکر از جرایمی است که مولی هرگز و در هیچ حال راضی بدان نیست، از قبیل: نفس محترمه، دفع آن جایز، بلکه واجب است، اگرچه زخمی شدن و مقتول کردن مرتکب جرم دفاع ممکن نگردد باید او را مجروح کرد یا کشت، بی آنکه به اذن امام (ع) یا نایب او نیاز افتد و در این صورت فرد ضامن نیست. (فیض ۱۳۶۹، ص ۳۰۹)

بنابراین، برای مواردی از این دست در باب امر به معروف و نهی از منکر، علاوه بر دفاع مشروع، نیاز به وضع قانون جداگانه‌ای در این زمینه وجود دارد. امر به معروف و نهی از منکر یک وظیفه همگانی با منشا فقهی است که لازم الرعایه می‌باشد. با توجه به مشکلات عملی اجرای این وظیفه و عدم پیش بینی مقررات ناظر به شروط، حدود کیفیت اجرای آن در قانون، مجلس شورای اسلامی باید یک سازمان مجهز را برای عهده‌دار شدن این وظیفه خطیر

در جامعه ما تاسیس کند تا زمینه اجرای صحیح این وظیفه در جامعه اسلامی فراهم شود. (ولیدی ۱۳۷۳، ص ۲۲)

پس با توجه به موارد گفته شد قانونگذار باید در خصوص امر به معروف و نهی از منکر به تصویب قانون و تاسیس نهادی پردازد که عهده‌دار این امر باشد و همچنین به جنبه کیفری این طرح در خصوص عاملان آن توجه ویژه شود زیرا حذف این بند از قانون مجازات به معنای نادیده گرفتن مرحله اصلی امر به معروف و نهی از منکر یعنی همان مرحله عملی است.

امر به معروف و نهی از منکر و قوانین آن در ایران در ایران، امر به معروف و نهی از منکر به عنوان یکی از اصول مهم اسلامی در قانون اساسی و قوانین عادی کشور جایگاه ویژه‌ای دارد این مفهوم به معنای تشویق و ترغیب افراد به انجام کارهای خوب و حسنه جلوگیری از کارهای زشت و بد است که در ادامه به برخی از قوانین و مقررات مرتبط با این موضوع در کشور جمهوری اسلامی ایران اشاره می‌کنم.

- قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران در ماده ۸ قانون اساسی آمده است؛ که «در جمهوری اسلامی ایران دعوت به خیر، امر به معروف و نهی از منکر وظیفه‌ای است همگانی و متقابل بر عهده مردم نسبت به یکدیگر، دولت نسبت به مردم و مردم نسبت به دولت»

- قانون حمایت از آمران به معروف و ناهیان از منکر: این قانون در سال ۱۳۹۴ تصویب شد و هدف آن حمایت از افرادی است که به امر به معروف و نهی از منکر می پردازند. در این قانون حدود و اختیارات آمران به معروف و ناهیان از منکر مشخص و معین شده است.

طبق ماده ۱ این قانون «معروف و منکر عبارتند از: هرگونه فعل، قول و یا ترک معنی و قولی که به عنوان احکام اولی و ثانوی در شرع مقدس و یا قوانین امر قرار گرفته و یا منع شده باشند» قانون مذکور (حمایت از آمران به معروف و...) در ایران در جهت حمایت از آمران به معروف و ناهیان از منکر است که پس از مرگ طلبه بسیجی «علی خلیلی» توسط مجلس ایران تصویب شده

است این قانون در تیر ماه ۱۳۹۴ از سوی هیئت رئیسه در مجلس شورای اسلامی اعلام وصول شد. کلیاتش در ۱۶ مهر همان سال و جزئیاتش در ۲۳ فروردین ۱۳۹۶ به تصویب مجلس رسید. در این قانون تاکید شده است: «هیچ شخصی یا گروهی حق ندارد به عنوان امر به معروف و نهی از منکر به اعمال مجرمانه از قبیل توهین، افترا، ضرب و جرح و قتل مبادرت نمایند.»

در ایران قوانین مربوط به این دو فرضیه به صورت گسترده‌ای اجرا می‌شوند و نهادهای مختلفی برای نظارت و اجرای این قوانین وجود دارند.

امر به معروف و نهی از منکر و قوانین آن در سایر کشورهای مسلمان

امر به معروف و نهی از منکر در اسلام و ادیان مختلف جایگاهی بس رفیع و بلند دارد؛ زیرا بنیان نبوت پیامبران الهی بر امر به معروف و نهی از منکر بنا نهاده شده است. به چند نمونه از این کشورها اشاره می‌کنم.

عربستان سعودی

در عربستان سعودی، کمیته ای به نام «کمیته امر به معروف و نهی از منکر» وجود دارد که وظیفه نظارت بر اجرای این اصول دارد، این کمیته به عنوان پلیس مذهبی عمل میکند و بر رعایت حجاب، تفکیک جنسیتی و جلوگیری از مصرف مشروبات الکلی نظارت دارد.

افغانستان

در افغانستان نیز قانونی برای امر به معروف و نهی از منکر وجود دارد که توسط رهبر حکومت افغانستان توشیح شده و وزارت عدلیه از اجرایی شدن آن خبر داده است. همچنین در افغانستان، حکومت طالبان نیز قوانین سختگیرانه ای در زمینه امر به معروف و نهی از منکر وضع کرده است. این قوانین شامل محدودیتهای شدید برای زنان و نظارت بر رفتار و پوشش شهروندان است که این قوانین با انتقاد گسترده‌ای از سوی جامعه بین الملل مواجه شده‌اند.

مالزی

در مالزی نهادهای دولتی و غیردولتی مختلفی وجود دارند

که به ترویج فضیلت و جلوگیری از رذیلت میپردازند. این نهادها معمولاً با عناوینی مانند «ترویج فضیلت و جلوگیری از رذیلت» فعالیت میکنند و بر رعایت اصول اسلامی نظارت دارد.

نیجریه

در برخی از ایالت‌های نیجریه که قوانین شریعت اسلامی اجرا میشود، نهادهایی برای امر به معروف و نهی از منکر وجود دارند که بر رعایت اصول اسلامی نظارت میکنند. این نهادها و قوانین در هر کشور با توجه به فرهنگ و شرایط اجتماعی آن کشور متفاوت عمل میکنند.

پاکستان

در پاکستان اجرای امر به معروف و نهی از منکر بیشتر به صورت فرهنگی و اجتماعی انجام میشود و قوانین خاصی برای آن وجود ندارد. مردم به صورت خود جوش به تشویق و ترغیب انجام کارهای خوب و جلوگیری از کارهای زشت و بد میپردازند.

نتیجه گیری

امر به معروف و نهی از منکر به عنوان دو وظیفه مهم دینی در اسلام، جایگاه ویژه‌ای دارند، این دو فریضه نه تنها به عنوان یک وظیفه فردی بلکه به عنوان یک مسئولیت اجتماعی نیز شناخته میشوند.

آمران به معروف و ناهیان از منکر، با توجه به ولایتی که از سوی خداوند به آنها داده شده است، وظیفه دارند تا جامعه را به سوی نیکیها هدایت کرده و از بدیها بازدارند؛ اهمیت این دو فریضه در قرآن و احادیث به وضوح بیان شده است و نقش آنها در حفظ و بقای ارزشهای دینی و اجتماعی غیرقابل انکار است. آمران به معروف و ناهیان از منکر با آگاهی و شناخت کامل از معروف و منکر، و با در نظر گرفتن شرایط و ملاحظات لازم، به این وظیفه عمل

میکند، که این امر نه تنها سبب بهبود وضعیت اخلاقی و اجتماعی می شود به افزایش همبستگی میان افراد جامعه نیز منجر میشود.

در ایران، قانون حمایت از آمران معروف و ناهیان از منکر در سال 1394 تصویب شد، که این قانون به آمران و ناهیان اجازه میدهد تا در چارچوب شرع و قوانین، به امر به معروف و نهی از منکر بپردازند و از حمایت قانونی برخوردار باشند. در این قانون تاکید شده است که هیچ شخصی یا گروهی حق ندارند به عنوان امر به معروف و نهی از منکر به اعمال مجرمانه از قبیل توهین، افترا، ضرب و جرح و قتل مبادرت نماید.

اجرای امر به معروف و نهی از منکر در کشورهای مختلف اسلامی به شکلهای متفاوتی انجام میشود و بسته به فرهنگ و قوانین هر کشور، تفاوتی در نحوه اجرای آن وجود دارد. این اصل به عنوان یکی از اصول مهم اسلامی، نقش مهمی در جوامع اسلامی ایفا میکند.

در نهایت میتوان گفت: که امر به معروف و نهی از منکر، به عنوان یک وظیفه دینی و اجتماعی، نقش مهمی در ایجاد و حفظ یک جامعه سالم و پایدار دارد، این دو فریضه، با تکیه بر اصول و ارزشهای دینی، به تقویت اخلاق و ارزش های انسانی کمک کرده و زمینه ساز رشد و تعالی فردی و اجتماعی میشوند.

منابع و ماخذ

- آمری، عبدالواحد بن محمد (1366)؛ غرورالحکم و درر الکلام، قم، انتشارات دفتر تبلیغات، چاپ اول.
- کلینی رازی، ابوجعفر محمد بن یعقوب (1365)؛ الکافی، تهران، دارالکتاب، چاپ سوم.
- نجفی، محمدحسین؛ (1362)؛ جواهر الکلام فی شرح شرایع الاسلام؛ نشر بیروت.
- مقالات زیرگوش نسب، عبدالجبار؛ سید معصومه حسینی؛ سعیده رضایی؛ 12/09/1392؛ امر به معروف و نهی از منکر از منظر فقه و حقوق و بررسی جایگاه دولت و

- ملت.
- کاتوزیان، ناصر، ۱۳۸۷، امر به معروف و نهی از منکر یا عامل انقلاب فرهنگی و سیاسی، تهران، دادگستر
 - تیلا، پروانه، بسته امر به معروف و نهی از منکر برای مشارکت همگانی، ۱۳۸۴، سال هشتم، مطالعه بسیج، شماره ۲۶، صفحه ۴۲ تا ۷۴ مقاله.
 - فیضی، علیرضا، ۱۳۶۹، مقارنه و تطبیق در حقوق جزای عمومی اسلام، جلد دوم، تهران، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی.
 - ولیدی، محمد صالح، ۱۳۷۳، حقوق جزای عمومی، مسئولیت جزایی مشارکت و مساعدت در جرم، تهران، نشر داد.
 - رکنی، محمدتقی، (زمستان ۱۳۸۸)؛ کارکرد امر به معروف و نهی از منکر در اسلام و سایر ادیان، شماره ۹۸.
 - رحمان پور، حسین؛ ال نبی، سید مهدی؛ اسحاق زاده، الهه؛ بررسی فقی جایگاه امر به معروف و نهی از منکر در بین ادیان و فرق مختلف، شناسه ملی مقاله، Psconf.6-239
 - پرتال علمی پژوهشی راه بهشت.
 - سایت خبرگزاری دانشجو.
 - نهج البلاغه، ترجمه محمد دشتی، ۱۳۸۷، چاپ ششم، قم، اندیشه هادی.
 - کاتوزیان، ناصر، ۱۳۸۱، اهمیت ذاتی قانون و فنون قانون گذاری معمای حاکمیت قانون در ایران، تهران طرح نو